

*Слађана Ћурчић**

Институт за европске студије, Београд

КУЛТУРАЛНЕ ДИМЕНЗИЈЕ БЕЗБЕДНИХ ГРАДОВА

Сажетак

Предмет овог рада јесте испитивање повезаности карактеристика националних култура и урбане безбедности, односно најбезбеднијих градова, који су као такви оцењени према Индексу безбедних градова (*Safe City Index*). Наиме, културне различитости условљавају другачије функционисање држава на многим пољима, те се и у академској литератури о урбаној безбедности неретко истражује да ли и на који начин се културалне варијабле рефлектују на резилијентност градова, урбано планирање, урбани развој, итд. Теоријску основу рада чини теорија културалних димензија, коју је развио Хофстед (*Geert Hofstede*). Стога је циљ овог рада, утврђивање да ли су и у којој мери димензије националне културе према Хофстеду, присутне у плановима безбедности најбезбеднијих градова према поменутом индексу и да ли висок степен урбане безбедности испитиваних градова имплицира и сличност националних култура држава којима припадају. У методолошком смислу, рад почива на анализи садржаја, односно квалитативној анализи планова безбедности три одабрана града – Торонто, Сиднеј и Барселона. Исходиште анализе, јесте да се идентификоване културалне димензије у анализираним плановима безбедности, претежно уклапају у културне карактеристике земаља у којима се налазе наведена три града, при чему и њихови планови међусобно одражавају сличне културне карактеристике. Наиме, ова документа одликује инклузивност, грађанска партиципација,

* Имејл адреса: sladjana.curcic@ies.rs; ORCID: 0000-0001-8276-0983.

претежно колективистичка оријентација, као и фокусирање на квалитет живота грађана. Закључује се да су културалне варијабле, само један од фактора важних у проучавању урбане безбедности, али и да треба даље развијати овај правац истраживања, с обзиром на потенцијал Хофстедовог модела и теоријске импликације до којих се може доћи тим путем.

Кључне речи: урбана безбедност, безбедни градови, Хофстед, културалне димензије

УВОД

Историјско искуство показује да су још од најранијих периода, градови, као средишта живота и цивилизације, често страдали под утицајем различитих природних и антропогених поремећаја. У светлу данашњих околности, развој и модернизација градова, уз промене безбедносног окружења, донели су нове претње и изазове – од терористичких напада, преко еколошких проблема, појачаног криминала, до сајбер напада. Тако су интензивирани безбедносни ризици, заједно са новим формама урбанизације, подстакли значајан интерес истраживача из различитих дисциплина – од антропологије до архитектуре, за проучавањем области урбане безбедности.

Наиме, градови су пре свега центри економског и технолошког развоја и иновација, политичка и културна средишта, места динамичне интеракције, трговинске и друге размене и као такви, чине језгро комплексних форми живота, места сусретања сиромаштва и луксуза, те и свих пратећих изазова. Штавише, број становника у великим градовима је данас већи него икада, што је резултат миграције, незапослености у руралним подручјима, сиромаштва и веће друштвене мобилности (Devroe 2013), при чему се предвиђа да ће се глобални удео градске популације повећати на 58% у наредних 50 година (United Nations Human Settlements Programme [UN–HABITAT] 2022b). Тако диверзитет аспеката безбедности градова које треба узети у обзир, као што су здравствени, еколошки, економски, политички, социјални, чини оквир људске безбедности погодним за сагледавање овог сложеног проблема. Истовремено, растуће насиље и осећај несигурности са којима се свакодневно суочавају становници градова, један је од највећих изазова урбане безбедности. При том, емпиријске

студије показују да није величина градова оно што ствара криминално окружење, већ лоше планирање, дизајн и управљање урбанизацијом (UN–НАВИТАТ 2022а), што опет отвара простор за сазнања и решења која могу пружити архитектура и урбанизам. Управо је кључна порука најновијег Извештаја о будућности градова УН Програма за насеља, да изградња економске, социјалне и еколошке отпорности, укључујући одговарајуће управљање и институционалне структуре, мора бити у сржи будућности градова. Такође, истиче се, да градови којима се добро управља и планира, који су социјално инклузивни, у бољој су позицији да се суоче са еколошким, јавно-здравственим, економским, социјалним и било којим другим будућим претњама (UN–НАВИТАТ 2022b). Управо полазећи од ранијег диверзитета дисциплинских приступа у проучавању урбане безбедности и упошљавања различитих концепта у ту сврху, тежња овог рада јесте, да сагледа на који начин теоријска гледишта о култури могу да пруже допринос овој теми.

ПОЈМОВНО ОДРЕЂЕЊЕ УРБАНЕ БЕЗБЕДНОСТИ

Урбана безбедност, као истраживачко подручје је релативно новијег датума и сасвим извесно, тешко је јасно је омеђити, односно дати јасно одређење појма урбана безбедност. С обзиром да је реч о пољу интересовања научника из различитих дисциплина, од архитектуре (урбанизма), преко криминологије, социологије, антропологије, до студија безбедности, самим тим и приступ и начин истраживања урбане безбедности је контекстуално одређен. Иако је присутна тенденција обухватнијег сагледавања урбане безбедности и укључивања аспеката као што су квалитет живота грађана, урбани дизајн као фактор унапређења физичке безбедности у градовима, еколошка димензија градова и слично, фокус је и даље претежно на криминалу, као претњи, страху грађана од криминала и субјективним перцепцијама безбедности, као традиционалним темама урбане безбедности. Следствено томе и компаративна проучавања урбане безбедности у различитим градовима, свде се на анализу стања јавне безбедности, политика и пракси превенције криминала (Recasens et al. 2013).

Једно од схватања, указује да се „урбана безбедност односи на живот и уређење града и да је могуће унапредити је кроз операције рекласификације, друштвене интервенције, културне

активности, планове опоравка деградираних подручја или локалитета и афирмацију вишег нивоа друштвене кохезије и грађанске сарадње” (Candia, Francesca, and Ilenia 2019, 192). Према мишљењу неких аутора, безбедан град (за политикологе, криминологе и социологе), је онај у коме, у циљу постизања прихватљивог квалитета живота, безбедност осигуравају традиционални актери безбедносног сектора – војска и полиција, спречавањем и сузбијањем директног насиља (Pedrazzini 2005). Урбана безбедност је неретко схваћена и као „јавно” или „опште добро” (Morelle and Tadić 2011; Danilović–Hristić 2012). Из ове перспективе, расправља се о урбаним безбедносним праксама и политикама због њиховог капацитета да просторно распореде (не)једнакости, односно да произведу просторне диференцијације у обрасцима (не)безбедности и погоршају просторне неједнакости (Tulumello 2017).

Комплексност проучавања урбаних средина и испреплетаност безбедносних изазова који се у истим јављају, подстакли су и већи ангажман истраживача студија безбедности у тематизовању ове области и давању доприноса целовитом сагледавању урбане безбедности. Тако се неке од академских перспектива урбане безбедности у студијама безбедности, односе на свеобухватну безбедност на нивоу града, што укључује различите безбедносне проблеме (ризици, рањивости, претње), разнолике актере, тј. провајдере који учествују у остваривању и унапређењу безбедности урбаних средина, као и стратегије, активности и средства која су усмерена ка решавању безбедносних проблема, а у циљу заштите виталних вредности у урбаној средини (Paraušić i Lipovac 2019).

Један од важних погледа на урбану безбедност, јесте и онај који је ставља у ширу перспективу људске безбедности и то у светлу оружаних конфликта (Davis 2001), урбаног насиља (посебно међу младима), (Dowdney 2001; Schmidt 2001), мигрантских и избегличких изазова (Orchard 2001; Grabska 2001), трговине људима (Perrin 2001), све до проблема приступа адекватној пијаћој води, високих стопа криминала, анархије, колапса владе, културолошких проблема, деградације животне средине, трговине дрогом, ширења заразних болести (Liotta 2001). Међузависност људске и урбане безбедности огледа се и у томе што урбане политике и урбано планирање, могу унапредити личну безбедност (посебно када је реч о криминалу и насиљу), као и политичку безбедност и заштиту људских права. Такође, различите врсте урбаних интервенција и инвестиција,

могу значајно утицати на дистрибуцију економских користи и трошкова и алокација услуга, као кључних индикатора економске безбедности (Bollens 2003). Дакле, из перспективе људске безбедности, претње безбедности градова су превасходно повезане са различитим врстама људске рањивости. Оне се могу поделити у три широке категорије: хроничне рањивости, које произилазе из основних потреба, укључујући храну, смештај и здравље; контекстуалне рањивости, које произилазе из социо-економских и политичких процеса и контекста људског живота и рањивости које проистичу из екстремних догађаја, као што су природне опасности и опасности изазване људским деловањем (UN–HABITAT 2007). Другим речима, урбана безбедност има више везе са превенцијом и специфичним проблемима свакодневног суживота грађана, него са тешким злочинима и прекршајима (Recasens et al. 2013).

Не изостају ни схватања урбане безбедности као „социјално конструисаног проблема” (Colebatch 2005), односно као тродимензионалног концепта—као индивидуалног права, политичког циља и друштвеног захтева (Tulumello 2017). Наиме, урбана безбедност се може схватити као право да се не буде жртва насилног криминала у урбаном простору и самим тим, циљ политике демократских институција одговорних за гаранцију безбедности појединца кроз политике директне и индиректне превенције криминала и насиља, као и друштвени захтев који обликује политичке и јавне дебате (UN Economic and Social Council [ECOSOC] 2002). Реч је о тзв. „критичком приступу” урбаној безбедности, који се фокусира на проблем криминала и политике превенције криминала, односно подразумева да се стратегије урбане безбедности заправо базирају на две кључне парадигме превенције криминала—ситуациону и социјалну (Tulumello 2017).

Суштински, приметно је да разматрања урбане безбедности обликује тензија између оних студија, чији је предмет проучавања подстакнут рањивостима, односно бригом за оне који су структурно најугроженији и студија које наглашавају криминал и тероризам, као главне претње (Roberts 2008). Истовремено, контрадикторности су присутне и на плану практичног постизања безбедности грађана у јавним градским просторима, које суштински балансира између два крајња концепта: идеје о равноправности сваке врсте и потребе контроле, надзора и осматрања (Danilović–Hristić 2012).

НАЦИОНАЛНА КУЛТУРА И БЕЗБЕДНОСТ

Култура, као саставни део наших живота, уједно је сложен и вишедимензионалан концепт, који се на различите начине дефинише и проучава из различитих перспектива, где свакако предњачи антропологија као научна дисциплина. Једно од најједноставнијих одређења културе, јесте да она подразумева „менталне шеме људског ума, које разликују чланове једне групе или категорије људи од друге” (Hofstede 1993, 9). Култура је наиме, жива, вишеструка и стално еволуирајућа целина (Bernard 2012), може се преносити с генерације на генерацију, али се пре свега развија у датом друштвено-историјском контексту у оквиру односа између друштвених група (Cuche 2010). Штавише, један од истакнутих антрополога, културу објашњава тако што је разликује од друштвеног система, тако да култура представља уређени систем значења и симбола, у смислу одвијања друштвене интеракције, док друштвени систем види као образац саме друштвене интеракције. Тако, изоловање културе као засебног система, омогућава анализу њених промена у односу на друштвени систем (Geertz 1973).

Од посебног значаја за истраживаче, како у области антропологије, тако и социологије, студија безбедности и међународних односа, јесте национална култура и проучавање њене повезаности са различитим друштвеним феноменима, глобалним процесима и догађајима. Наиме, често разматрана тема, пре свега у студијама безбедности, јесте улога националне културе одређене државе у њеном позиционирању на глобалној сцени, у односима са другим актерима, па чак и у одређеним конфликтима. Прецизније, ту је реч о стратешкој култури и „понашању држава” у међународним односима. Ова врста „културног заокрета” у студијама безбедности, односно увођење концепта културе, као алтернативне перспективе у разматрању националне безбедности, насупрот доминантним реалистичким и либералистичким приступима, најчешће се везује за дело Питера Каценштајна (*Peter Katzenstein*) – *The culture of national security: Norms and identity in world politics* (1996). Реч је о, како и дело говори, култури националне безбедности или националној безбедносној култури, која се дефинише у складу са конвенционалним социолошким значењем, као „скуп евалуационих стандарда, као што су норме или вредности, као и когнитивних стандарда, као што су правила или модели, који дефинишу који

ентитети и актери постоје у систему и како функционишу и међусобно се повезују” (Jepperson, Wendt, and Katzenstein 1996, 20).

Шира дискусија о међузависности културе и безбедности, односно ризика, започета је још и раније, 80-их година 20. века, када су Даглас и Вилдавски (Douglas and Wildawsky 1982), заступали тезу о друштвеној и културној условљености ризика, односно о томе да вредности и погледи на свет у конкретном друштвеном и културном контексту, обликују перцепцију и процену ризика појединаца. Многи аутори су касније, ослањајући се на ове темеље, наставили истраживања у овој области, указујући на несумњиву важност културе у одговору једног друштва на различите ризике (Cilk 2020), затим на то да начин концептуализације друштвених феномена зависи од културног контекста (Inácio Thomé 2004), посматрајући чак ризик као својеврсну културу безбедности (Burgess 2009). Говорећи о постојаности културних образаца у различитим друштвима током више генерација, Хофстед (Hofstede 2001) указује да главне промене националних култура долазе од спољашњих утицаја—природних (климатске промене, ширење заразних болести, итд.) или људских (трговина, освајања, политичка и економска доминација, научна и технолошка открића). Управо је модел културних димензија, који је развио Хофстед, широко коришћен у бројним компаративним истраживањима, као што су културолошка условљеност перцепције ризика у различитим земљама (Bontempo, Bottom, and Weber 1997), утицај културе на процес одлучивања (Vitell, Nwachukwu, and Barnes 1993), укључујући и примену овог модела у проучавању конфликта (Soeters 1996), као и различитих тема у оквирима урбане безбедности. Управо је овом последњем детаљније посвећен наредни део, који ће уједно представљати теоријску подлогу за примену Хофстедовог модела у овом истраживању.

Национална култура и урбана безбедност

Културолошка условљеност односа према ризику, претњама и генерално суочавања једног друштва са различитим безбедносним изазовима, може се посматрати и на нивоу градова, односно у урбаним подручјима. Другим речима, урбану безбедност, односно изазове и претње у одређеним градовима, однос грађана према истим и уопште стратегије и приступе градских власти усмерене на унапређење безбедности градова, можемо посматрати кроз призму културолошког и друштвеног „миљеа”.

Културолошки контекст спречавања или ублажавања утицаја претњи на безбедност градова, тиче се вредности и перцепције фактора, као што су ауторитет, идентитет, статус, ризик, трошкови, утицај и партиципација цивилног друштва (UN–HABITAT 2007). Реч је о факторима, врло сличним културалним димензијама које је развио Хофстед, а које су предмет овог рада. Наиме, Хофстед је у свом истраживању спроведеном у периоду од 1967. до 1973. године, у мултинационалној корпорацији IBM (*International Business Machines*) у 72 државе, испитивао утицај националних култура на рад запослених у организацији. Као резултат истраживања, произашао је шестодимензионални модел културе: *дистанца моћи, избегавање неизвесности, индивидуализам/колективизам, мужевност/женственост, дуготрајна/краткотрајна оријентација, задовољство/уздржаност* (Hofstede 2001). О самом моделу ће бити више речи у наставку, док ће се најпре указати на примене истог у различитим истраживањима у области урбане безбедности. Једна од посебно значајних студија за ово истраживање, односи се на проучавање повезаности националне културе и урбане резилијентности (отпорности градова) и то кроз анализу садржаја планова урбане отпорности градова из целог света, коришћењем Хофстедове теорије културалних димензија (Cilk 2020). Резултати анализе показали су да напори за јачањем отпорности градова нису под јаким утицајем националне културе, већ имају заједничку тенденцију да буду инклузивни, оријентисани на будућност и давање приоритета квалитету живота над профитом (2020).

У блиској вези са концептом отпорних/резилијентних градова, јесте и концепт одрживих градова, те не изостаје примена Хофстедове теорије ни у овој области. У једном од таквих истраживања, испитивано је у којој мери се културне разлике одражавају на пројекте одрживих градова у Европској унији и Кини (Bres 2011). На основу 6 студија случаја (по три изабрана града у ЕУ и Кини), базираних на квалитативној анализи докумената у овој области, утврђено је да и култура и тип развоја градова имају утицај на начин на који се „обликују” одрживи градови. На пример, велика дистанца моћи и колективна природа кинеске културе, воде строгим политикама одрживих градова, на супрот ЕУ, где преовлађују флексибилнији приступи (Bres 2011). Наравно, од концепта одрживих и отпорних градова, неодвојив је и концепт „паметних” градова, посебно у времену све убрзаније модернизације и урбанизације. Комплексност

управљања паметним градовима проучавана је, између осталог, поређењем традиционалних модела доброг управљања и паметног управљања или е-управе, такође укључивањем Хофстедових културалних димензија, будући да је култура препозната као моћан покретач интеграције грађана, власти и бизниса у осигурању одрживог развоја градова и уједно као покретач локалног развоја (Rubasundram 2019). Идентификовањем компанија, које су по свом финансијском извештавању препознате као индикатор доброг управљања и њиховим груписањем у првих пет земаља на основу бројчане заступљености, издвојене су Велика Британија (17%), Шведска (12%), Немачка (11%), Јапан (11%) и Француска (8%), као земље за анализу. Резултати указују на занимљиву перспективу, која сугерише да „исток сусреће запад”, при чему је утврђено да културне вредности сваке од земаља, на различите начине мотивишу процес доброг управљања и у крајњем, развој паметних градова (Rubasundram 2019).

Важан аспект урбане безбедности, јесте и урбано планирање и у тој области је присутна примена Хофстедових димензија на плану утврђивања културалних разлика међу градским урбанистима из различитих земаља и начина на који се то одражава на њихово одлучивање на нивоу града (Jacobs 2014; Rodriguez, and Brown 2014). Тако је студија о ефикасности Хофстедових димензија у контексту агенција за јавно планирање у седам држава – САД, Мексико, Србија, Црна Гора, Русија, Јапан и Јужна Кореја, показала значајно разликовање међу градским урбанистима по свих пет димензија културе. Такве различите вредносне оријентације, утичу и на процес одлучивања, те се закључује да ће то резултирати и специфичним урбанистичким праксама у различитим државама (Rodriguez and Brown 2014).

Хофстедов модел културалних димензија

Како је већ раније наведено, Хофстедова студија у више од 70 земаља света заснована на мултиваријантној анализи, резултирала је тиме да се све проучаване земље могу разврстати према пет основних културалних димензија, које одражавају њихове доминантне системе вредности (Hofstede 2001). Димензија *дугорочна/краткорочна оријентација*, преузета је из тзв. кинеског упитника о вредностима, а димензија *задовољство/уздржаност*, дефинисана је у каснијим

истраживањима, такође по угледу на радове других аутора, тако да су обе димензије накнадно додате, чиме је употпуњен постојећи модел (Hofstede, Hofstede, and Minkov 2010). Следи опис значења димензија и начин тумачења скорова добијених за сваку димензију (Hofstede 2001; Hofstede, Hofstede, and Minkov 2010):

Дистанца моћи (*Power Distance - PDI*) – односи се на друштвене неједнакости (пре свега у погледу моћи) и однос друштва према неједнакости. Низак скор (min 0) на индексу дистанце моћи, подразумева да друштво не толерише неједнакост, док виши скор (max 100), имплицира да друштво прихвата неједнакости и хијерархију.

Избегавање неизвесности (*Uncertainty Avoidance - UA*) – односи се на степен прихватања неизвесне, непредвидиве будућности. Друштва са високим резултатом (100) на овој димензији, јесу „друштва јаког избегавања неизвесности”, која неизвесност теже погађа, па настоје да је превазиђу прибегавањем технологији, законима или религији. Низак скор (0), са друге стране, подразумева друштва која лакше прихватају неизвесност, мање су погођена стресом због ризика, несигурности, промена и различитих непознаница. Истовремено, висок резултат указује на то да друштво преферира традицију над иновацијама, док низак резултат значи да друштво преферира праксу наспрам принципа.

Индивидуализам/колективизам (*Individualism vs. Collectivism - IDV*) – описује однос између индивидуалног и колективног у друштву, односно рефлектује се кроз начин на који људи живе заједно, што има значајне импликације на вредности и понашање. Ова димензија се такође креће у распону од 0 до 100, при чему 0 представља изразито колективистичко друштво, а 100 изразито индивидуалистичко.

Мужевност/женственост (*Masculinity vs. Femininity - MAS*) – тиче се родних, односно друштвено условљених улога мушкараца и жена. У том смислу, висок скор на овој димензији, указује на друштво које се приклања традиционално мушким вредностима (економски раст, моћ, висока достигнућа), док низак говори о преовлађивању традиционално женских вредности (брига, сарадња, пријатна атмосфера).

Дугорочна/краткорочна оријентација (*Long-term vs. Short-term Orientation - LTO*) – односи се на временску оријентацију, односно став друштва према животу генерално, где са једне стране, дугорочно оријентисана друштва (скор 100), фаворизују традиционалан приступ,

упорност, стрпљење, штедњу, окренутост будућим, дугорочним односима и користима, док су краткорочно оријентисана друштва (низак скор), више прагматична, цене слободно време, брзе резултате или тренутно задовољство.

Задовољство/уздржаност (*Indulgence vs. Restraint - IVR*) – слично као и претходна, ова димензија подразумева однос друштва према традицији и потреби човека за задовољствима и уживањем, односно способности да се таква задовољства одложе. Висок скор указује да друштво тежи високом квалитету живота и упражњавањем задовољстава, а низак одражава уверење да такво задовољство треба обуздати и регулисати строгим друштвеним нормама.

Говорећи о репликативним истраживањима, заснованим на шестодимензионалном културалном моделу, Хофстед указује да је углавном реч о квантитативним истраживањима, али да се модел такође може применити у квалитативним истраживањима, са циљем објашњавања и разумевања посматраних сличности и разлика између конкретних феномена у различитим земљама. При том је квалитативна анализа могућа за било које поређење два или више случајева (земаља), док квантитативна захтева поређење података из великог броја земаља, минимум десет (Hofstede 2001).

Индекс безбедних градова (*Safe Cities Index*)

Индекс безбедних градова је развило истраживачко одељење часописа Економист (*The Economist*). Издање за 2021. годину је четврто по реду, покрива 60 највећих градова у свету, а индекс обухвата 76 индикатора разврстаних у пет домена: здравствена безбедност, дигитална безбедност, безбедност инфраструктуре, лична безбедност, безбедност животне средине (The Economist Intelligence Unit 2021). Индикатори су груписани у инпуте („улазне податке“) о безбедности–обично политике или ресурси који се односе на неки аспект безбедности–и исходе („излазне податке“), као нпр. нивои загађења ваздуха или стопа криминала. Поједностављено, исходи говоре о томе колико је град тренутно безбедан, док инпути показују који градови раде праве ствари да унапреде безбедност. Међу првих пет најбезбеднијих градова у 2021. години налазе се: Копенхаген, Торонто, Сингапур, Сиднеј и Токио, а међу последњих пет су Лагос, Каиро, Каракас, Карачи и Јангон (The Economist Intelligence Unit 2021).

Трендови и промене који су приметни у односу на ранија рангирања, односе се нпр. на пандемију Ковид 19 и изазове које је поставила у домену здравствене безбедности, личне безбедности и безбедности животне средине, која је снажно апострофирана у већини градова под утицајем ове глобалне претње, али и даље остају изазови имплементације еколошких политика. Безбедност инфраструктуре је такође на „раскрсници” и поставља нове изазове у новој врсти града, а нарочито дигитализација као фактор ризика, али и неопходан пут ка паметним градовима (The Economist Intelligence Unit 2021).

Како се наводи у извештају за 2021. годину, ниво прихода и транспарентност су у снажној корелацији са вишим резултатима на индексу безбедних градова. Другим речима, градови који су високо ранжирани на Индексу људског развоја (*Human Development Index – HDI*), такође имају боље резултате на индексу безбедних градова. Са друге стране, резултати Светске банке о контроли корупције и индекса безбедних градова, такође су у тесној корелацији са резултатима HDI, што имплицира да је одговорна и транспарентна влада основни услов да би град био безбедан (The Economist Intelligence Unit 2021). У овом приступу урбаној безбедности, очигледно је настојање да се иста сагледава шире и укључи важне параметре људског благостања у урбаним подручјима. Пажљивим прегледом свих индикатора, јасно је да овај индекс настоји да обухвати све важне одреднице савременог града и квалитета живота у граду – инклузивност, еколошку и економску одрживост, технолошку иновативност, али и субјективне параметре безбедности. Дакле, мултидимензионалност урбане безбедности се све више препознаје, те је тако у *UN-HABITAT* програму безбедних градова, најављено да ће предстојећи сет индикатора урбане безбедности укључити и процену културног контекста градова – укључујући елементе као што је социјална кохезија и капацитет власти и становника да заједно допринесе безбедности градова (The Economist Intelligence Unit 2021).

КУЛТУРАЛНЕ ДИМЕНЗИЈЕ БЕЗБЕДНИХ ГРАДОВА – ТОРОНТО, СИДНЕЈ, БАРСЕЛОНА

Са листе од првих 15 најбезбеднијих градова, према *Safe City Index*, одабрана су три града који ће бити предмет анализе, а то су Торонто (2. место, са 82,2 бода), Сиднеј (4. место, 80,1 бод) и Барселона

(11 место, 77,8 бодова). Избор је извршен на основу тога да ли високо рангирани градови поседују план или стратегију безбедности, како би било могуће поређење и да ли за државе у којима се ти градови налазе, постоје налази о њиховим културним карактеристикама, односно да ли су оне укључене у Хофстедово истраживање. Стога, градови који су боље оцењени према индексу (нпр. Копенхаген који је на 1. месту), нису ушли у анализу, јер није утврђено да поседују план или стратегију безбедности. Анализа садржаја ових планова, због подударности предмета истраживања, биће спроведена по угледу на истраживање које се бавило отпорношћу градова и националном културом (Cilk 2020). Другим речима, у креирању методологије овог истраживања, као узор послужиће кодна шема развијена у наведеној студији, са циљем утврђивања корелације између културалних варијабли и безбедности одабраних градова. Најпре је представљена кодна шема за анализу садржаја планова безбедности три наведена града кроз призму Хофстедових културалних димензија (Табела 1), затим начин вредновања заступљености културалних димензија у плановима безбедности (Табела 2) и на крају, приказ усклађености резултата анализе планова безбедности са резултатима националних културних димензија за земље којима припадају анализирани градови (Табела 4).

Табела 1. Кодна шема за анализу планова безбедности

Кодна категорија	Опис
<i>Дистанца моћи</i>	
Учешће грађана	Текст који описује учешће грађана у процесу одлучивања (кључне речи у претрази: „грађани”, „учешће”, „ангажман”, „заинтересоване стране”).
<i>Избегавање неизвесности</i>	
Детаљност плана	Текст који описује специфичне кораке у остваривању плана, на супрот нејасноћи, општости.
<i>Индивидуализам/ колективизам</i>	
Планирање за цео град	Текст који описује да ће се план односити на све делове града, све грађане (кључне речи у претрази: „инклузивност”, „доступност”, „сиромашни”, „рањиви”, „суграђани”).

<i>Мужевност/ женственост</i>	
Једнака дистрибуција ресурса	Текст који описује како ће се третирати питање приступа услугама и институцијама.
Препознавање рањивих група	Текст који се односи на рањиве категорије и њихове проблеме (кључне речи у претрази: „приступ”, „рањиви”, „једнакост”, „ресурси”, „услуге”).
<i>Дугорочна/краткорочна оријентација</i>	
Дугорочне стратегије адаптације	Текст који описује стратегије адаптације од којих ће имати користи будуће генерације.
Улагање у едукацију	Текст који описује како град планира да едукује своје грађане о напорима у постизању безбедности града (кључне речи: „дугорочно”, „будућност”, „генерације”, „едукација”).
<i>Задовољство/уздржаност</i>	
Квалитет живота	Текст који описује напоре који ће се предузимати у циљу побољшања квалитета живота, нпр. паркови, развојни центри и сл. (кључне речи у претрази: „квалитет”, „здравље”, „добробит”, „задовољство”, „одмор”, „уживање”).

Извор: Silk 2020.

Табела 2. Вредновање заступљености културалних димензија у плановима безбедности

Кодна категорија	0	+0.5	+1
Дистанца моћи	Висока заступљеност у тексту	Умерена заступљеност у тексту	Одсуство у тексту
Избегавање неизвесности	Висока заступљеност у тексту	Умерена заступљеност у тексту	Одсуство у тексту
Индивидуализам/ колективизам	Висока заступљеност у тексту	Умерена заступљеност у тексту	Одсуство у тексту
Мужевност/ женственост	Висока заступљеност у тексту	Умерена заступљеност у тексту	Одсуство у тексту
Дугорочна/ краткорочна оријентација	Одсуство у тексту	Умерена заступљеност у тексту	Висока заступљеност у тексту
Задовољство/ уздржаност	Одсуство у тексту	Умерена заступљеност у тексту	Висока заступљеност у тексту

Извор: Cilk 2020.

С обзиром на раније представљена одређења културалних димензија и карактеристике друштва с обзиром на заступљеност ових димензија на скали од 0 до 100 и начин на који су ове димензије кодиране за потребе анализе планова безбедности, приметно је да за све димензије, осим последње две, висока присутност културно–специфичног текста у плану безбедности одговара ниском резултату националне културне димензије. На пример, ако је у плану безбедности, високо заступљен текст којим је описана димензија индивидуализам/колективизам, то имплицира да план одражава колективистичку културу, што према Хофстедовом моделу одговара ниском скору ове културне димензије за дату земљу (Cilk 2020).

Квалитативна анализа односа између скорова националних културалних димензија за сваку од три државе и резултата добијених анализом планова безбедности одабраних градова (Табела 4), заснована је на одређивању јаке, умерене, слабе или никакве везе између те две врсте индикатора. Анализа планова у којима ниједна национална културална димензија није присутна у тексту на основу

кодне шеме, указује на непостојање повезаности, планове са једном или две усклађене димензије карактерише слаба повезаност, оне са три или четири умерена повезаност, док оне са пет или шест, одликује јака повезаност између скоро националних културалних димензија и резултата анализе конкретног плана безбедности кроз призму тих димензија (Cilk 2020). Другим речима, јака повезаност указује да су културалне карактеристике државе којој припада дати град, у значајној мери рефлектоване кроз план безбедности града, те да последично, културални фактори имају значајну улогу о остваривању урбане безбедности.

Табела 3. Хофстедове културалне димензије за три земље у којима се налазе анализирани градови

Земља	ДМ ¹	ИН	И/К	М/Ж	Д/К О	З/У
Канада	39	48	80	52	36	68
Аустралија	38	51	90	61	21	71
Шпанија	57	86	51	42	48	44

Извор: Hofstede, Hofstede, and Minkov 2010.

Ови резултати, који се крећу од 0 до 100, категорисани су тако да је ниска вредност за одређену димензију (<45), умерена (45–55), а висока (55+) (нпр. скор 51 као умерено колективистичко друштво и сл.) (Cilk 2020).

Табела 4. Усклађеност резултата анализе планова безбедности три града и скорова националних културалних димензија за државе у којима се налазе ти градови

Земља	Град	ДМ	ИН	И/К	М/Ж	Д/К О	З/У	Јачина повезаности
Канада	Торонто	0	+0.5	+0.5	+0.5	0	+0.5	умерена
Аустралија	Сиднеј	0	+0.5	0	+0.5	+0.5	+1	умерена
Шпанија	Барселона	0	0	0	+0.5	+0,5	+0,5	умерена

Извор: Обрада аутора

¹ У циљу лакшег разумевања, представљене су скраћенице културалних димензија на српском језику.

У табели се може видети да је анализа показала за сва три града (државе), умерену повезаност између резултата анализе планова безбедности и скорова за националне културалне димензије. Скорови који су подебљани, разликују се од скорова за националне културалне димензије, сходно томе је и утврђена јачина повезаности. При том, треба нагласити да је приликом анализе садржаја планова безбедности наведених градова, узет у обзир шири контекст сваке кључне речи, јер често само спомињање те речи, не значи нужно и да реферише на културалну димензију која је на тај начин кодирана.

ДИСКУСИЈА

Најпре, треба рећи да анализирана документа носе следеће називе: *План безбедности и добробити заједнице – Безбедан Торонто (Safe TO) (2021–2031)*, *Акциони план безбедности заједнице – Град за све (2019–2023)* и *Локални план за превенцију и безбедност грађана Барселоне (2016–2019)*. Заједничке карактеристике ових планова, које се могу уочити у финалној табели, јесте да их све одликује ниска дистанца моћи и умерено „мушка култура”. Даље, гледано у целини, одликује их и умерено избегавање неизвесности, претежно колективистичка оријентација, умерено заступљен дугорочан приступ и умерена оријентисаност ка високом квалитету живота. Дискусија о томе да ли и у којој мери су ови налази усклађени са националним скоровима културалних димензија, следи у наредном делу.

Дистанца моћи

Анализа садржаја планова безбедности сва три града, показује ниску дистанцу моћи, односно високо присуство текста којим се афирмише учешће грађана и других заинтересованих страна у заједничком подухвату унапређења безбедности града. Занимљиво је да овај резултат за Барселону, у чијем плану безбедности се чак наводе и различити канали учешћа грађана у планирању и остваривању безбедности, није конзистентан са Хофстедовим скором ове културне димензије за Шпанију. Наиме, иако није реч о радикалном разилажењу, према приложеној табели, Шпанија је рангирана као друштво са средње израженом дистанцом моћи. За Торонто и Сиднеј, овакав резултат на димензији дистанца моћи је,

може се рећи очекиван, будући да генерално спадају у либерална демократска друштва, за која су управо карактеристични грађанска партиципација у процесу одлучивања и оснаживање цивилног друштва. Штавише, у плану безбедности Торонта значајна пажња је посвећена и сарадњи полиције и грађана, као фактору заједничког доприноса безбеднијем граду, као и сарадњи са организацијама домородачког становништва и њиховом укључивању у процес одлучивања.

Избегавање неизвесности

Ова димензија, када је реч о урбаној безбедности, говори о томе колико је друштво флексибилно, отворено за промене, склоно ризику и прилагођавању, односно колико тежи јасноћи и прецизности у дефинисању начина остваривања безбедности у граду, како би се избегла евентуална изненађења и нежељени догађаји. Планови безбедности Торонта и Канаде рефлектују умерен ниво избегавања неизвесности, док је у случају Барселоне ова димензија високо изражена, а у сва три случаја, скорови су у складу са Хофстедовим димензијама за три припадајуће земље. Пример Барселоне показује посвећеност детаљном, стратешком приступу примене и евалуације успешности плана, где се истичу кључни вектори (као области деловања), генерални циљеви у оквиру њих, њихова приоритизација, стратешке акције, индикатори који ће се пратити, итд. (Ajuntament de Barcelona 2016).

Индивидуализам/колективизам

Анализа планова безбедности Сиднеја и Барселоне, показала је високо присуство текста који упућује на изражен колективистички приступ у планирању урбане безбедности, док је умерен скор утврђен за Торонто. Суштински, из тога би се могло рећи да су сва три друштва високо колективистичка. Међутим, сва три резултата су различита од Хофстедових резултата ове димензије за Канаду, Аустралију и Шпанију. Наиме, канадско и аустралијско друштво су оцењени као високо индивидуалистички, док Шпанију одликује средњи скор на овој димензији. У том смислу, једно од објашњења може бити то да, изразит принцип колективизма, инклузивности у плановима овакве врсте, није нужно одраз стварних културних

карактеристика тог друштва, већ често може бити одраз настојања да се само формално испуне очекивања друштвене заједнице или да се постигне усклађеност са другим документима те врсте.

Мужевност/женственост

Димензија која суштински говори о родним улогама у друштву, односно о „мушкој култури” која тежи друштву перформанси и женској која тежи „друштву благостања” (Hofstede, Hofstede, and Minkov 2010), показала се као најмање рефлектована у плановима безбедности три града. У нешто већој мери је изражена у плану Сиднеја, где се жене, деца, бескућници, угрожени природним непогодама, препознају као рањиве категорије, за које се наглашава да су важна одговорност друштва. Такође, значајна пажња посвећена је проблему породичног насиља и сексуалног насиља над женама, као и питању прихватања културних и идентитетских различитости. У целини, управо се за Сиднеј, као и Барселону, резултати квалитативне анализе разликују од Хофстедових културалних димензија за земље којима припадају ови градови, док су налази за Торонто у складу са националним културним скором за ову димензију.

Дугорочна/краткорочна оријентација

У погледу односа према будућности и планирању безбедносних стратегија за дужи рок, анализирани планови рефлектују претежно краткорочан приступ. При том, налази једино одступају за Сиднеј, у поређењу са скором ове димензије на националном нивоу. Наиме, према Хофстедовим налазима, Аустралија има низак скор на овој димензији, док је у плану безбедности Сиднеја утврђена умерена заступљеност ове димензије, будући да се истичу дугорочни, позитивни ефекти превенције криминала на безбедност, заговара се посвећен приступ и дугорочна решења за проблем бескућништва, као и важност едукације и промене понашања грађана за унапређење безбедности саобраћаја и сл. При том, интересантно је да, иако у плану безбедности Торонта изостаје текст који би одражавао дугорочну стратешку оријентацију, временски период за који је усвојен план, најдужи је у односу на друга два.

Задовољство/уздржаност

У погледу квалитета живота, добробити и нагласка на уживању и опуштању, Барселону и Торонто одликује умерена заступљеност ове димензије у њиховим плановима, док Сиднеј карактерише изразита посвећеност истој. Значајни сегменти текста у плану безбедности Сиднеја посвећени су важности здравља, безбедности, добробити, уживања и одмора грађана, као и прилагођавању и побољшању градског простора у ту сврху, кроз адекватан и иновативан урбани дизајн, одржавање чистоће, неговање зелених површина и генерално, стварање пријатног окружења (City of Sydney 2019). На крају, добијени налази за ову димензију, једино се разликују за Торонто – умерен скор, наспрам високог на националном нивоу, према Хофстедовом истраживању.

ЗАКЉУЧНА РАЗМАТРАЊА

Постављање питања урбане безбедности у шири контекст културних вредности и норми одређених друштава, показало је да градове који су у врху листе према безбедности, одликују и сличне културне карактеристике. При том, идентификоване културалне димензије у њиховим плановима безбедности, не одступају у великој мери од утврђених националних културних карактеристика према Хофстеду, за државе у којима се дати градови налазе. Наравно, културални фактори су само једни од многих, које треба узети у обзир при проучавању урбане безбедности, али је несумњиво да су приступи различитих друштава ризику, неизвесности, превенцији и уопште безбедности и квалитету живота, у великој мери културно одређени. У том смислу се и преовлађујуће националне културне карактеристике, могу у извесној мери рефлектовати у документима ове врсте. У целини гледано, може се рећи да висок степен безбедности градова очигледно захтева проактиван, инклузиван приступ, базиран на сарадњи, уважавању потреба грађана и њиховог субјективног осећаја безбедности, као и свест о сталном прилагођавању променљивом окружењу и изазовима које оно носи.

Свакако, истраживање би било богатије и дало би значајније увиде, да су на исти начин анализирани градови оцењени као најнебезбеднији према Индексу безбедних градова. Међутим,

већина последњих на листи, нема планове безбедности да би упоредна анализа била могућа, што је већ један од фактора који говори зашто су лоше оцењени или пак, за земље у којима се налазе не постоје налази према Хофстедовом моделу. Илустрације ради, међу последњима на листи су Каракас (58. место) и Карачи (59.), а земље чији су главни градови, одликују следеће националне културне карактеристике према Хофстеду: висока дистанца моћи, високо избегавање неизвесности, изражен колективизам, претежно „мушка култура”, умерено, односно ниско изражена дугорочна оријентација и, што је занимљиво, висок акценат на квалитету живота (Венецуела скор 100), односно низак (Пакистан скор 0). Такође, треба рећи и да Хофстедова теорија има ограничења, односно неке од критика које му се упућују, јесу да његова типологија не уважава локалне разлике унутар земаља (Bögel et al. 2021), те да је претежно „западно оријентисана” и да би требало у већој мери да обухвати и афричке земље (Cilk 2020). То је уједно оно што и сам Хофстед увиђа, истичући да би студију даље требало употпуњавати истраживањима ван англосаксонског подручја (Hofstede 2001). Стога, свакако остаје доста простора за истраживање безбедности градова кроз призму културних вредности, будући да је Хофстедов модел одавно емпиријски потврђен, те показује озбиљан потенцијал за примену и у области урбане безбедности.

РЕФЕРЕНЦЕ

- Ajuntament de Barcelona. 2016. “Pla local de prevenció i de seguretat ciutadana de Barcelona.” *Ajuntament de Barcelona* www.barcelona.cat. Последњи приступ 26. јул 2022. <https://ajuntament.barcelona.cat/prevencio/sites/default/files/documents/pla-de-prevencio-seguretat-2016-2019.pdf>.
- Bernard, Laurence. 2012. “Critical analysis of the safety culture in the face of biological and pandemic risks for nurses.” PhD diss. Montreal University: Faculty of Nursing.
- Bögel, Paula Maria, Paul Upham, Hossein Shahrokni, and Olga Kordas. 2021. “What is needed for citizen-centred urban energy transitions: Insights on attitudes towards decentralized energy storage.” *Energy Policy* 149: 1–13. DOI: 10.1016/j.enpol.2020.112032.
- Bollens, Scott A. 2008. “Human security through an urban lens: violence and deprivation in cities.” *Journal of Human Security* 4 (3): 36–54.

- Bontempo, Robert N., William P. Bottom, and Elke U. Weber. 1997. "Cross-cultural differences in risk perception: A model-based approach." *Risk analysis* 17 (4): 479–488.
- Bres, Christian. M. 2011. "The Role of Culture in Sustainable Cities: Comparing Sustainable City Projects in the EU and China." Master's thesis. Utrecht University: Faculty of Geosciences.
- Burgess, Peter. 2009. *What is security culture? The new ethos of risk*. Oslo: International Peace Research Institute (PRIO).
- Candia, Selena, Francesca Pirlone, and Ilenia Spadaro. 2019. "Sustainable urban mobility and urban safety and security: A case study of the city centre of Genoa, Italy." *WIT Transactions on the Built Environment* 182 (2019): 187–198. DOI: 10.2495/UT180181.
- City of Sydney. "A City for All—Community Safety Action Plan 2019–2023." *City of Sydney*. Последњи приступ 26. јул 2022. <https://www.cityofsydney.nsw.gov.au/strategies-action-plans/community-safety-action-plan>.
- Cilk, Madison. 2020. "National culture and urban resilience." *Consilience—The journal of sustainable development* 22 (2020): 18–30. DOI: 10.7916/consilience.vi22.6740.
- Cuche, Denys. 2010. *La notion de culture dans les sciences sociales*. Paris: La Découverte.
- Davis, Diane E. 2001. "What kind of conflict? Cities, war and the failure of urban public security." In *Human Security for an Urban Century—Local challenges, global perspectives*, 18–20. Vancouver: Canadian Consortium on Human Security.
- Devroe, Elke. 2013. "Local political leadership and the governance of urban security in Belgium and the Netherlands." *European journal of criminology* 10 (3): 314–325.
- Douglas, Mary, and Aaron Wildavsky. 1982. *Risk and culture: An essay on the selection of technological and environmental dangers*. California: University of California Press.
- Dowdney, Luke. 2001. "Children and youth in organized armed violence: Understanding urban violence in Rio de Janeiro and beyond." In *Human Security for an Urban Century—Local challenges, global perspectives*, 46–48. Vancouver: Canadian Consortium on Human Security.
- Geertz, Clifford. 1973. *The Interpretation of Cultures Selected Essays*. New York: Basic Books.

- Grabska, Katarzyna. 2001. "Human security of urban refugees in Cairo." In *Human Security for an Urban Century? Local challenges, global perspectives*, 56–58. Vancouver: Canadian Consortium on Human Security.
- Hofstede, Geert. 2001. *Culture's consequences: Comparing values, behaviors, institutions and organizations across nations*. London: Sage publications.
- Hofstede, Geert H., Gert Jan Hofstede, and Michael Minkov. 2010. *Cultures and Organizations: Software of the Mind: Intercultural Cooperation and Its Importance for Survival*. New York: McGraw–Hill.
- Hristić-Danilović, Nataša. 2012. „Urbana bezbednost kao javno dobro.” *Strani pravni život* 2: 270–289.
- Jepperson, Ronald L., Alexander Wendt, and Peter J. Katzenstein. 1996. "Norms, identity, and culture in national security." In *The culture of national security: Norms and identity in world politics*, ed. Peter, J. Katzenstein, 8–44. New York: Columbia University Press.
- Liotta, P. H. 2001. "Human security and cities in the Greater Near East." In *Human Security for an Urban Century? Local challenges, global perspectives*, 12–14. Vancouver: Canadian Consortium on Human Security.
- Morelle, Marie, and Jérôme Tadié. 2011. "The Making of Urban Security. Introduction." *Spatial Justice* 4 (4): 1–9.
- Orchard, Phil. 2001. "The urban displaced: Internally displaced persons and refugees in cities." In *Human Security for an Urban Century—Local challenges, global perspectives*, 54–56. Vancouver: Canadian Consortium on Human Security.
- Paraušić, Ana, i Milan Lipovac. 2019. „Karakteristike pretnji urbanoj bezbednosti.” *Politička revija* 60 (2): 255–277. DOI: 10.22182/pr.6022019.12.
- Pedrazzini, Yves. 2005. *La violence des villes*. Paris: L'Atelier.
- Perrin, Benjamin. 2001. "Phnom Penh: A world capital for human trafficking." In *Human Security for an Urban Century? Local challenges, global perspectives*, 52–54. Vancouver: Canadian Consortium on Human Security.
- Recasens, Amadeu, Carla Cardoso, Josefina Castro, and Gian Guido Nobili. 2013. "Urban security in southern Europe." *European Journal of Criminology* 10 (3): 368–382. DOI: 10.1177/1477370812473535.
- Roberts, David. 2008. *Human Insecurity: Global Structures of Violence*. London: Zed Books.

- Rubasundram, Geetha A. 2019. "The Complexity of Governing Smart Cities—An Integrated Approach." In *Smart Technologies and Innovation for a Sustainable Future*, eds. Ahmed Al-Masri and Kevin Curran, 367–377. Cham: Springer. DOI: 10.1007/978-3-030-01659-3_43.
- Schmidt, Rachel. 2001. "Girls, gangs and urban violence in Medellín." In *Human Security for an Urban Century—Local challenges, global perspectives*, 48–52. Vancouver: Canadian Consortium on Human Security.
- Soeters, Joseph L. 1996. "Culture and conflict: An application of Hofstede's theory to the conflict in the former Yugoslavia." *Peace and Conflict: Journal of Peace Psychology* 2 (3): 233–244.
- The Economist Intelligence Unit. 2021. "Safe Cities Index 2021? New expectations demand a new coherence." *The Economist Intelligence Unit*. Последњи приступ 26. јул 2022. https://impact.economist.com/projects/safe-cities/assets/documents/Safe-Cities-Index-2021_eng.pdf.
- Toronto City Council. 2021. "SafeTO: Toronto's Ten-Year Community Safety and Well-Being Plan." *Toronto City Council*. Последњи приступ 26. јул 2022. <https://www.toronto.ca/legdocs/mmis/2021/ex/bgrd/backgroundfile-168551.pdf>.
- Tulumello, Simone. 2017. "Toward a critical understanding of urban security within the institutional practice of urban planning: The case of the Lisbon Metropolitan Area." *Journal of Planning Education and Research* 37 (4): 397–410. DOI: 10.1177/0739456X16664786.
- United Nations Economic and Social Council [ECOSOC], E/RES/2002/13, Resolution 2002/13: Action to Promote Effective Crime Prevention, Adopted by UN Economic and Social Council on 24 July 2002.
- United Nations Human Settlements Programme [UN-HABITAT]. 2007. *Global Report on Human Settlements—Enhancing Urban Safety and Security*. UK, US: Earthscan.
- United Nations Human Settlements Programme [UN-HABITAT]. 2022a. "UN-HABITAT for a better urban future." Последњи приступ 25. јул 2022. <https://unhabitat.org/topic/safety>.
- United Nations Human Settlements Programme [UN-HABITAT]. 2022b. "World Cities Report 2022 – Envisaging the future of cities." Последњи приступ 25. јул 2022. https://unhabitat.org/sites/default/files/2022/06/wcr_2022.pdf.
- Vitell, Scott J., Saviour L. Nwachukwu, and James H. Barnes. 1993. "The effects of culture on ethical decision-making: An application of Hofstede's typology." *Journal of Business Ethics* 12 (10): 753–760.

Sladana Ćurčić**Institute of European Studies, Belgrade*

CULTURAL DIMENSIONS OF SAFE CITIES

Resume

The subject of this paper is the examination of the connection between national cultural characteristics and urban safety, i.e. the safest cities, rated as such according to the Safe City Index. Namely, cultural differences determine the different functioning of states in many fields, so academic literature on urban security often investigates whether and in what way cultural variables reflect on the resilience of cities, urban planning, urban development, etc. The theoretical basis of the paper is the theory of cultural dimensions, developed by Geert Hofstede. Therefore, this paper aims to determine whether and to what extent the dimensions of national culture, according to Hofstede, are present in the safety plans of the safest cities according to the Safe City Index and whether the high level of urban safety of the examined cities, also implies the similarity of the national cultures of the countries in which they are located. In the methodological sense, the paper is based on a content analysis respectively qualitative analysis of the safety plans of three selected cities – Toronto, Sydney and Barcelona. The selection was made on whether the highly ranked cities have a safety plan or strategy to make a comparison possible and whether there are findings about the cultural characteristics of the countries in which these cities are located, i.e. whether they are included in Hofstede's research. The analysis showed that similar cultural characteristics characterize the safest cities. Namely, these documents are characterized by inclusiveness, civil participation, and predominantly collectivist orientation, as well as focus on citizens' quality of life. At the same time, the identified cultural dimensions in their safety plans are similar to the established national cultural characteristics, according to Hofstede, for the countries where the given cities are located. Of course, cultural factors are only one of many that should be considered when studying urban safety. Still, there is no doubt that approaches of different societies to risk, uncertainty, prevention, safety and quality of life, are largely culturally

* Email address: sladjana.curcic@ies.rs; ORCID: 0000-0001-8276-0983.

determined. Although Hofstede's theory also has limitations, there are undoubtedly many reasons for studying urban safety through the prism of cultural values, considering the potential of Hofstede's model and the theoretical implications that can be reached.

Keywords: urban safety, safe cities, Hofstede, cultural dimensions

* Овај рад је примљен 27. марта 2024. године, а прихваћен на састанку Редакције 8. новембра 2024. године.